en nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, 1. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30·—, za pol leta K 15·—, za četrt leta K 7·50, za mesec K 2·50. Za Nemčijo celo leto K 33·60, za ostalo tujino in Ameriko K 42·—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 17. V Ljubljani, pondeljek dne 21. januarja 1918. Leto II.

Delovno ljudstvo Ljubljane in okolice! Ker je osrednja vlada že podala svojo izjavo na delavske zahteve, se vrši namesto v torek dopoldne

shod že danes ob 5. zvečer v Mestnem domu.

Dnevni red: Poročilo o odgovoru osrednje vlade, poročilo deputacije in nadaljni ukrepi. — Udeležimo se tudi te manifestacije častno!

Sklicateljstvo in zaupniki.

Veličastna manifestacija za mir v Ljubljani.

Včeraj ob 2. popoldne se je zbralo v Mestnem domu in na Cesarja Jožefa trgu okolo 5000 delavcev, delavk in meščanov, da izrazijo svojo neomajno voljo proti nadaljevtnju vojne in da zahteva ureditev prehrane. Ker ni bilo prostora v veliki dvorani za manifestante in je moralo ostati veliko število udeležencem pred Mestnim domom, je govoril v dvorani kot poročevalec sodr. A. Kristan, na trgu pred Mestnim domom pa sodr. Kopač.

Med izvajanji sodrugov poročevalcev, sodr. Kristana in sodr. Kopača, so zborovalci prirejali burne manifestacije proti nadaljev. vojne in proti omejitvam v prehrani. Enako so pritrjevali tudi izvajanjem sodr. Petejana. Resolucija, ki jo je predlagal poročevalec, je bila ob gromovitem odobravanju soglasno sprejeta.

Resolucijo so predložili danes ob 10. dopoldne določeni zaupniki obratov deželnemu predsedstvu in danes zvečer **ob 6. se vrši zopet v Mestnem domu shod,** na katerem poroča deputacija o svojem sprejemu pri deželni vladi in poročevalec o odgovoru osrednje vlade na delavske zahteve.

Mirovni manifestačni obhod se ni vršil, in z zadoščenjem in ponosom konstatiramo, da so se udeleženci po nasvetu zaupnikov po shodu mirno razšli in s tem dokumentirali svojo disciplino in resno voljo boja za mir.

Poročevalec sodr. A. Kristan je izvajal:

Danes teden se je vršilo na Dunaju pet ali šest velikih delavskih shodov. Nad vse pričakovanje obiskana zborovanja so sprejela soglasno ob navdušenem pritrjevanju resolucijo, ki pravi: Delavstvo protestira, da je vlada oropala narode Avstrije vsakega vpliva na mirovna pogajanja — ker je odgodila tako zasedanje parlamenta kot ono delegacij in ker pottačuje v tisku vsako kritiko zunanje politike Nemčije in Avstrije.

Delavstvo zahteva, da vodi vlada pogajanja v Brestu Litovskem v spravljivem in prijateljskem duhu z ozirom na dejstvo, da naj ta pogajanja ustanove trdno in trajno prijateljstvo z našim največjim sosednim narodom.

Delavstvo zahteva, da vlada zavrne in dosledno zavraca vse težnje po tajnih in odkritih aneksijah — da zahtevo, da naj se samoodločanje obmejnih narodov Rusije popači, prav tako odkloni kot željo, da naj se posamezne dele ruskih obmejnih dežela proti volji njih prebivalcev anektira. Mi zahtevamo, da osrednje države prepuste narodom Poljske, Litavske in Kurlandije, naj sami po ljudskem glasovanju na temelju splošne in enake volilne pravice ob polni prostosti odločijo, kam hočejo državno-pravno pripadati. Polno jamstvo se mora zagotoviti, da ne bo to ljudsko glasovanje pod nobenim uradnim ali vojaškim vplivom.

Delavstvo zahteva z vso strastveno odločnostjo **splošen mir.** Pozdravlja težnje delavcev vseh dežela, ki gredo za tem, da se napravi konec vojne. Govor Lloyda Georgeja, zlasti pa m i r o v n i program Wilsona smatra kot znak, da začenjajo tudi sovražne vlade pod pritiskom delavstva svoje imperialistične cilje omejevati. Delavstvo protestira proti napačnemu umevanju teh izjav v meščanskem tisku, zdi se, da je po načrtu, na komando tako umevano — in poziva vlade osrednjih držav, da te izjave uporabijo in ponudijo vsem sovražnim državam demokratični mir brez aneksij in kontribucij«. —

Govorniki so izvajali, da gre misel po miru po celi Evropi in da narodi Evrope nimajo bolj vroče želje, kot da se napravi konec groznemu klanju, tej večni sramoti človeškega rodu. Vsak ve, da z m a g e n o b e n e n e b o, kajti premagani so vsi, predvsem ljudstvo vseh vojujočih se držav. Če se osrednje države sklicujejo na militaristične uspehe — tedaj kaže ententa na čas, kot na svojega najmogočnejšega zaveznika. Za končni rezultat pa je vse eno, če se izgubi vojno na bojnih poljanah ali vsled lakote v zaledju. — Teden dni prej so se vršila na Dunaju važna posvetovanja. Zbrani so bili zastopniki vlad posameznih dežel, načelniki vojno-žitnih zavodov ter direktorij urada za ljudsko prehrano... Uspeh tega zborovanja je bil razglas, ki se glasi:

Z naredbo urada za ljudsko prehrano se že naznanjeno skrčenje racije žita in moke odreja. Ta v sedanjem momentu neizbežna odredba temelji na sledečem: dasi je bila letina za pšenico in rž povprečno srednje dobra, letina ječmena pa je bila vsled suše popolnoma brezuspešna. Uspeh žetve na Rumunskem ni bil od daleka tak kot se je pričakovalo — iz Rumunije pride še-le blago, ko bo Donava zopet prosta in ko se posuši koruza v toliko, da bo za mletev. Ogrsko blago — v kolikor ga nam pošljejo, ne zadostuje. — Zato je treba odrediti skrčenje dosedanjih dajatev... Odslej bodo prejemali nepreskrbljeni mesto dosedanjih **1400** gramov — 1150 gramov na teden, težko delajoči bodo prejemali mesto 2100 gramov le 1850 na teden — težko delajoči kmetje pa smejo porabiti mesto dosedanjih 2560 gramov na teden — le **2100** gramov.

Ob istem času, ko je na Dunaju zborovalo delavstvo — ko je izšla gorenja naredba o skrčenju moke in žita — pa je v Brestu Litovskem vstal general Hofmann, udaril s sabljo po mizi ter protestiral kot zmagovit nemški vojak proti — tonu ruske mirovne delegacije, češ: ruska delegacija govori tako, ko bi ona bila zmagovalka na naših nemških tleh — dasi je narobe res, dasi mi s svojo zmagoslavno nemško armado stojimo globoko v ruski zemlji z mogočno samozavestno gesto je odklonil pruski general zahtevo po odstranitvi nemške armade iz Kurske, Litavske, Rige in otokov v riškem zalivu...

Delavstvo v Avstriji živi že par let v neprestani brigi za vsakdanji kruh. Pomanjkanje je vsakdanji gost... Umevno je, da je poročilo o skrčenju že itak pičle racije moke hudo zadelo delavske familije. Dne 14. januarja se je razširila kot blisk vest, iz Dunajskega Novega mesta, da je delavstvo vstavilo delo v protest proti skrčenju racije moke... Klub nemških soc. dem. poslancev in nemška soc. dem. stranka sta izdala v sredo, 16. januarja obširno proklamacijo, z ozirom na dogodke v Brestu Litovskem — kjer sta pozvala, naj delavstvo povzdigne svoj glas, da se čimpreje konča vojna — naj pridemo čimpreje do miru brez očitih in prikritih osvojevanj — do miru na temelju nepopačenega samoodločanja narodov.

Med tem pa se je stavka razširila na Dunaj, Nižjo Avstrijo, Štajersko — Gornjo Avstrijo, Moravsko — Ogersko. Iz Trsta so prišla ustna sporočila o demonstracijah — ki jih pa cenzura v listih preprečila.

Strankino vodstvo nemške socialne demokracije je izdalo spričo vseh teh dogodkov izjavo, v katerej pravi, da je izbruhnila stavka delavstva elementarno, le na poročila o pogajanjih v Brestu Litovskem in vsled vedno slabejših razmer v prehrani. Pomirjenje je mogoče, če more dati vlada popolnoma pomirljivo izjavo, da se ne razbijejo mirovna pogajanja v Brestu Litovskem, če pouči vlada zaupnike delavstva povsem odkritosrčno o stanju mirovnih pogajanj, jih trajno obvešča o pogajanjih in jim ne odreka primernega vpliva na poteh pogajanj, če pritrdi vlada temeljiti reorganizaciji prehrane, če dovoli vlada, da se zdemokratizirajo občinski zastopi, in če privoli vlada, da se odpravi brezpravnost delavstva, nastala vsled militarizacije obratov. — Izjava apelira na delavstvo, zaposleno v industrijah za živila, v rudnikih, na železnici, transportnem obrtu in v plinarnah in elektrarnah, naj ne ustavi dela, ker bi stavka tega delavstva močno oškodovala položaj vsega delavstva.

Stavka pa se je razširila dalje. V soboto — včeraj — niso celo izšli nobeni dunajski listi. Za delavstvo izhajajo le na treh straneh informativna poročila pod imenom »Mittheilungen an die Arbeiter«.

Pri nas v Ljubljani in na slovenskih tleh sploh se je tudi polastilo delavstva ogorčenje. »Vojna Zveza« je že za mesec januar mogla kljubu vsemu trudu nakazati le po 6 do 5 in 4 kile moke na mesec za osebo. — Krompir, ki ga je Vojni žitni zavod obljubil, ki ga je delavstvu c. kr. dež. vlada zagotovila — ni bil poslan. Nastal je mraz — krompirja ni... In grozote vojne? Kako naj se skonča že dolgoletno pomanjkanje, kako naj se konča beda — č e n e b o k o n c a v o j n e!? So hujskači tudi v našem narodu kot v vseh narodih, ki nočejo konca vojne, češ: Zdaj še ne — potem, ko bo tzv. »zmagoslaven mir« — ko bo ležala na tleh ena plat, druga pa bo stala z nogo na nje vratu s praporjem v roki, iskredih se očij... Dejal sem, da so na dunajskih zborovanjih govorniki poudarjali, da zmage ne bo, je ne more biti — ker smo že itak p r e m a g a n i v s i... Mi socialni demokratje smo za mir, na temelju sporazuma. Smo proti aneksijam, ker so plod militaričnih uspehov, smatramo jih za nemoralne in jih zavračamo iz nravnih ozirov. Vemo, kako nevarno je narode z orožjem poniževati. Poznamo zgodovino aneksije Alzacije in Lorene ter Erceg.-Bosne — aneksije so strup za državo. Vidimo, kako je v Nemčiji — in kako je v Avstro-Ogrski. Mi zavračamo zmagoslaven in nasilen mir tudi zato, ker bi ta podprl in na dolgo dobo let utrdil militarizem. Noben nasprotnik ne sme biti ponižan, kaj šele Rusija, ona Rusija, ki je s slavno revolucijo zatrla carski despotizem in ki ima odprto pot do velikanskega gospodarskega razmaha.

Nevoljo proti vojni, ni več mogoče iztrgati iz srca tako bridko izkušanega ljudstva!

V tem ko dvigamo danes protest proti skrčenju že itak male množine kruha in moke — v tem ko zahtevamo vsaj skromno porcijo masti, krompirja in mesa — v tem, ko želimo, da naj se poskrbi saj za toliko, da ne bodo otroci delavskih familij umirali lakote — da ne bodo delavske žene hirale in hitele vsled pomanjkanja in skrbi smrti v naročje — v tem dvigamo tudi mi v Ljubljani mogočno svoj glas, ter kličemo: **dovolj je vojne — sem z mirom, s splošnim mirom brez osvojevanj in brez vojnih odškodnin.**

Predlagam naslednjo resolucijo:

C. kr. vlada se poziva: 1.) da uredi organizacijo ljudske prehrane tako, da ne bo več tako kričečih nasprotstev, da bi bogati in premožni imeli vsega v izobilju, drugi pa, ki so odrezani le na redne dohodke, da bi živeli od dne do dne v vednem strahu, da pride trenotek, ko ne bo ničesar več dati v usta in ničesar več obleči. Izvede naj se popolna enakopravnost prebivalstva z ozirom na porabo javno oskrbovalnih živil. — Organizacija pa naj se izvede tako, da bo delavstvo poverjeno enakomerni razdelitvi razpoložljivih zalog v bodočnosti. 2) da se z ozirom na prehrano prebivalstva zdemokratizirajo občinski zastopi, v katerih je bila doslej onemogočena vsaka pametna potitika prehrane, ker vladajo v njih večinoma imoviti sloji. Zahtevamo uvedbo splošne, enake in direktne volilne pravice v vse občinske zastope. 3) da se odpravi takoj brezpravnost delavstva, ki je nastala vsled militarizacije in industrijskih obratov. Ne bomo trpeli več, da bi se delavca še v tovarni v prid podjetnika po vojaški disciplini komandiralo in se z nesvobodnim, prezpravnim bitjem.

4.) C. kr. vlada mora dati čimpreje popolnoma pomirljivo izjavo, da se ne razbijejo mirovna pogajanja v Brestu Litovskem zaradi teritorijalnih zahtev — da vlada odstrani ovire za sklep miru s tem, da prizna nepotvorjeno demokratično pravico samoodločanja za sporne dežele in da prizna zaupnikom delavstva primeren upliv na potek pogajanj.

Grof Toggenburg o mirovnih pogajanjih.

D u n a j, 18. jan. (Kor. ur.)

V proračunskem odseku poslanske zbornice se je danes nadaljevala razprava o proračunskem poglavju »Donesek za vnanje zadeve«. V debati je poslanec S e i t z izjavil, da je pojasnilo ministrskega predsednika nezadostno. Socialni demokratje so ponovno izjavili, da zaupajo grofu Czerninu, da res hoče mir in da deluje zanj, a povedati morajo tudi, da se je počasi omajalo zaupanje v Czerninovo moč, s katero bi mogel paralizirati vpliv konservativcev in junkerjev ter aneksionistov v Nemčiji ter čim prej omogočiti mir. Resnično pomiriti nas more le eno: če se čim prej povoljno zaključijo pogajanja v Brestu Litovskem.

Minister notranjih zadev grof T o g g e n b u r g izjavi: Bilo bi frivolno, če bi kdo, ki je poklican za upravo in zastopstvo javnih interesov, ne spoznal današnjega časa. Bojazen ljudstva, da se na odgovornih mestih morebiti ne spozna resnost trenotka, je umljiva in vedno zopet je dolžnost onih, ki imajo vpliv na ljudstvo, da ga pomirijo in mu povedo: zaupati smeš, da vsi vedo, za kaj gre. K sreči imamo v tem resnem času ministra vnanjih zadev, do katerega, če ga objektivno sodimo, moramo imeti zaupanje. Reklo se je, da je velika težava, ker pri pogajanjih v Brestu Litovskem stoji nasproti ljudskemu zastopniku Trockemu mož, ki je ekscelenca in poleg tega slučajno tudi grof. Jaz, žal, ne poznam Trockega. Jaz ga poznam le po opisu socialnih demokratov in po časniških poročilih. Zato pa natančno poznam grofa Czernina in po svojem prepričanju smem izreči, da sta si grof Czernin in Trockij zelo podobna, in ravno slučaj, da si stojita nasproti dva podobna moža, se mi zdi poroštvo za to, da se bodo pogajanja v Brestu Litovskem posrečila. Vi pravite, da bi se Trockij niti trenotek ne pomišljal, da bi šel kot pomorski vajenec zopet v svet, da bi končal kot kaznjenec ali morebiti še na hujši način. Isto velja za grofa Czernina. Grof Czernin je človek, ki se ne odmakne niti za korak od svojega prepričanja, pa če bi ga stalo to tudi njegovo pozicijo, če bi postal berač. To mu je vse eno. On gre svojo ravno pot, on je trda in dosledna narava, kakor jih je le malo. Ne opira se na zastarele ali fevdalne nazore in je v protislovju z marsikaterim grofom in z mnogimi ekscelancami. Verujem torej, da ima grof Czernin pred očmi le tak mir, ki je za Avstrijo sprejemljiv, da je on pravi mož za naš čas, da je mož, kateremu smemo brezpogojno zaupati. Če pa mi vsi zaupamo, in poslanec Seitz je izjavil, da mu ljudstvo zaupa, potem je pač gotovo dolžnost nas vseh, da mu pomagamo, sveta dolžnost vseh onih, ki hočejo mir.

Morebiti nikdo — tudi v stranki gosspoda predgovornika — ne želi miru bolj iskreno in resnično, kakor stremi za njim grof Czernin. On bo zastavil vse moči, da se mirovna pogajanja ne izjalovijo, če se ne bodo stavile povsem nemožne zahteve. A take nemožne zahteve se ne bodo stavile, kajti pozabiti ne smemo, da obe strani želita mir. To je naglašal tudi predgovornik. Srečamo se torej v glavni točki, da želimo mir mi kakor tudi Rusi. Kako se morejo izjaloviti pogajanja, če si sedita nasproti dva moža, ki hočeta isto? Sporazumeti se morata samo o poti, po kateri morata hoditi. Tudi se zadeva z naše strani ne bo zavlačevala, kajti zavlačevanje bi pomenilo namero, ki se s prepričanjem grofa Czernina ne krije, **ker grof Czernin ve dobro, kakor to čutimo tudi mi vsi, da je čim skorajšnji sklep miru v interesu Avstrije ravno tako kakor v interesu Rusije.** Vi verujete njegovi odkritosrčnosti, začenjate pa dvomiti o njegovi moči. Pomisliti pa morate, kako nepopisno velike težave je treba premagati pri pogajanjih.

Prvikrat je sedaj, da se mirovna pogajanja ne vrše za hermetično zaprtimi vrati. Ali pa se je kdaj sklenil mir, ki bi ugajal vsem strankam? Kako pa naj se vrše mirovna pogajanja, ko vsaka beseda, ki se izgovori, lahko najde svoj »placet?« Umljivo je torej, da se lahko kritizira in se tudi kritizira, ko se pogajanja vrše javno kakor sedaj. Nas vseh, ki hočemo mir, sveta dolžnost je, da grofu Czerninu pomagamo. Vlada zamore le dvoje: **izjaviti, da je volja za mir neoporečno iskrena,** tako iskrena, kakor se sploh le more želeti, in drugič, vedno z nova prositi ljudstvo, naj s svojim zadržanjem in zadržanjem svojega časopisja na potek pogajanj vpliva le na način, da se izrazi zaupanje, katerega pogajalec potrebuje, in da se mu ne izpodkoplje pod nogami tla, ki so mu potrebna, če naj pri mirovnih pogajanjih doseže to, čemur se v interesu Avstrije odpovedati ne smemo.

Mirovna pogajanja.

D u n a j, 19. januarja. C. kr. brzojavni korespondenčni urad poroča iz Bresta Litovskega z dne 18. t. m.:

Posvetovanja komisije za ureditev političnih in teritorialnih vprašanj so se nadaljevala danes dopoldne in popoldne. Pri vprašanju o vrnitvi onih, ki so se med vojno izselili, v zasedena ozemlja, je izjavil državni tajnik Kühlmann, da soglašajo osrednje države v principu z vrnitvijo. Najboljše bi bilo, če se izroči praktična izvršitev te repatriacije oni komisiji, ki se peča z izmenjavo civilnih ujetnikov. Nato je vprašal Kühlmann, če bo lehko dokazala ruska vlada, da so datičniki pred izselitvijo res živeli v ozemljih, ki prihajajo v poštev; gospod Trockij je odgovoril, da so združeni ti begunci in evakuiranci sedaj v Rusiji v skupinah rojakov. Civilni organi teh skupin brezdvomno lehko izroče primerne dokaze.

Ker je bila ta točka povoljno rešena, je pričela komisija razgovor o vprašanju, na kakšen način naj se izvrši glasovanje o državni bodočnosti onih zasedenih pokrajin, katerim je dala Rusija pravico samoodločevanja. Nemška delegacija je izrazila mnenje, da ne odgovarja od Rusije predlagano splošno glasovanje razvojnemu stanju prebivalstva teh ozemelj. Zato bi bilo umestnejše, da se v teh pokrajinah že obstoječa zastopstva z volitvami na široki podlagi tako izpopolnijo in razširijo, da se jih lehko smatra kot zastopstvo vsega prebivalstva,

Trockij je odgovoril, da ne soglaša ruska delegacija z izvajanji o kulurnem nivôju onega prebivalstva. Zato vztraja na svojem predlogu, da naj odloči splošno glasovanje o državni bodočnosti teh dežel.

Državni tajnik Kühlmann je odgovoril, da gre stremljenje centralnih držav za tem, da se omogoči širokim plastem prebivalstva teh pokrajin vedno večji vpliv na politiko. To, kar je treba na vsak način varovati, je, da se ohrani red v prehodni dobi, preprečiti pa je treba, da se ne razširi revolucija še v te kraje, ki so že itak dovelj trpeli vsled vojne.

Nadaljne razprave o tem vprašanju so se odgodile. Pričel se je razgovor o obsegu onih pokrajin, ki naj se izpraznijo v poznejšem roku, ker jim je pridržana odločitev o njihovi državni bodočnosti.

Na povabilo predsednikovo je predložil general Hoffmann zemljevid, ki ima dotične zaznamke za ozemlje med Vzhodnim morjem in Brestom Litovskim. Na opazko, da se ni oziralo na tej karti na pokrajine južno od Bresta Litovskega, ker se vrše o tem pogajanja z ukrajinsko delegacijo, je podal gospod Trockij sledečo nasprotno izjavo:

»Kakor sem bil opomnil že dvakrat, in sicer o priliki priznanja ukrajinske delegacije, ni še dozorel proces samoodločevanja Ukrajine tako daleč, da bi bilo že rešeno vprašanje mej med nami in novo republiko. Že takrat sem bil poudarjal, da iz tega ne bodo izvirale nobene težkoče za pogajanja, ker določi po naših načelih meje volja širokih plasti prebivalstva, ki je na tem interesirano. V vsakem posameznem primeru bi pa bil potreben sporazum med nami in ukrajinsko delegacijo. Vse to velja v polnem obsegu tudi za ozemlje južno od Bresta Litovskega«.

V zvezi s tem je pričel predsednik avstrijske delegacije razgovor glede ozemlja, zasedenega od avstro-ogrskih čet. Prosil je predsednika ruske delegacije za pojasnilo, ali naj se vrše tozadevna pogajanja le s petrograško vlado ali le z ukrajinsko delegacijo, kakor ta želi.

Tudi na to je odgovoril gospod Trockij, da ni mogoče priznati ukrajinski delegaciji enostransko in samostojno obravnavanje tega vprašanja. Grof Czernin je nato izjavil, da se naj preloži obravnavanje tega vprašanja dotlej, dokler se ne pojasni vprašanje meje med rusko in ukrajinsko delegacijo.

V poteku dopoldanskih razprav je prosil državni tajnik Kühlmann za pojasnilo o razmerju Kavkaza napram petrograški vladi. Gospod Trockij je podal sledeče pojasnilo: Kavkaška armada je v polnem obsegu pod poveljstvom predstojnikov, ki so brezpogojno udani sovjetu ljudskih komisarjev. To potrdilo sem dobil še pred kratkim, približno pred dvema tednoma, na splošnem kongresu delegatov kavkaške fronte«. Na nadaljno vprašanje Kühlmannovo, če obravnava vlada ljudskih komisarjev zadevo Alandskih otokov ali če je poklicana Finska republika za mednarodno obravnavo te zadeve, je podal gospod Trockij sledeče pojasnilo: »Proklamacija državne neodvisnosti Finske ni povzročila doslej nobene izpremembe v vprašanju Alandskih otokov«. Izjavo o meritumu tega vprašanja si je pridržal gospod Trockij.

Ob koncu popoldanske seje je izjavil gospod Trockij, da se mora vrniti iz ozirov na notranje politične zadeve za en teden v Petrograd. Predlaga zato, da se odgodi posvetovanje te komisije do 29. t. m. Za čas njegove nenavzočnosti prevzame gospod Joffe vodstvo ruske delegacije. Centralne države so sprejele to sporočilo na znanje in izrazile upanje, da se doseže po vrnitvi gospoda Trockega popolen sporazum.

Politični pregled.

= **Delegacijski odsek za zunanje zadeve.** Načelnik tega odseka dr. Baernreither skliče sejo na torek, 22. t. m., ob treh popoldne. Če bi ostal minister za zunanje zadeve grof Czernin ta čas še v Brestu Litovskem, ga bo zastopal sekcijski šef Flotow.

= **Iz justičnega odseka.** Justični odsek je razpravljal v četrtek o mladinskem kazenskem pravu in je sklenil, da se mora izpregledati kazen pri vseh kaznivih činih, ki so pod denarno globo ali zaporom do šestih mesecev. Pri kaznih do treh mesecev ima sodišče pravico, da izroči mladoletnika oskrbni vzgoji, ne da bi mu sploh naprtila kazen. Dalje ima sodišče pravico, da zniža kazen pri zločinih, za katere določuje zakon 10 do 20 letno kazen, do enega leta; pri kaznih od 5 do 10 let pa zniža sodišče lehko kazen do treh mesecev.

= **Iz proračunskega odseka.** Na zadnji seji proračunskega odseka je poslanec Kadlčak vprašal ministra notranjih zadev z ozirom na znani članek v »Fremdenblattu«, je-li ta časopis vladno glasilo ali ne. Minister grof Toggenburg je nato izjavil, da tega ne more točno izjaviti. Po omenjenem članku soditi, pač »Fremdenblatt« ni vladno glasilo. Poslanec Wolf je opozarjal na stavko in na dogodke zadnjih dni ter zahteval, naj proračunski odsek prekine svoja posvetovanja in naj se prekliče tudi seja poslanske zbornice, ki se ima vršiti prihodnji torek. Za Wolfov predlog je glasoval samo predlagatelj sam. Poslanec dr. Kraft je omenil, da Čehi glasom Stanekove izjave tudi Nemcem na Češkem priznavajo pravico samoodločevanja. Nemci se bodo te pravice tudi poslužili. Poslanec Heilinger je izrazil upanje, da smemo po besedah ministra grofa Toggenburga in po brzojavki grofa Czernina v kratkem pričakovati ugoden zaključek mirovnih pogajanj. Na to je bila seja zaključena.

= **Ministrstvo za ljudsko zdravje.** Državni zbor se bo v bodočem zasedanju bavil tudi z vladno predlogo glede ustanovitve ministrstva za ljudsko zdravje. Poročevalec o tej predlogi bo poslanec dr. Viktor Adler. Naloga novega ministrstva bo negovanje ljudskega zdravja.

= **Klerikalna »Reichspošta« o stavki.** Eden najbolj hujskaških listov v vsej državi je dunajska klerikalna »Reichspošta«. Sedaj je zopet pokazala svoje čedne nazore. Stavko delavstva, ki je poseglo po tem sredstvu v skrajni sili, imenuje »Rummel«, uprizorjen zato, da iztisnejo socialno demokratični voditelji od vlade privilegije. Vsa stavka da je le pomoč za rusko vlado, da lehko ta izsili v Brestu Litovskem svoje mirovne pogoje.

= **Program italijanskih socialistov.** Parlamentarna frakcija italijanskih socialnih demokratov je razpravljala o političnem položaju. Sprejela je dnevni red, ki označuje notranjo politiko Orlandovega kabineta za reakcionarno, pristransko in protiproletarsko, zahteva sklicanje parlamenta pred začetkom pariške konference zato, da lehko izjavi zbornica svojo voljo za mirovno politiko. Potem odobrava dnevni red postopanje ruskih revolucionarjev in trdi o govorih Lloyd Georgeja in Wilsona, da zahtevata v novem tonu liberalna načela za bodočo družbo narodov, a vendar še ni iztrebljen na strani entente imperialistični vojni duh. Dalje ugotavlja dnevni red, da obstoje v ententnih državah smeri, ki postavljajo na eni strani teritorialna vprašanja, na drugi strani politična vprašanja kakor razsodišče, plebiscit, razorožitev in družbo narodov za temelje trajnega sožitja narodov v prvo vrsto. Končno zahteva dnevni red svobodo za socialiste, da se sestanejo na mednarodni konferenci in pozivija vlado, da natančno opiše vojne cilje in lojalno stremi po miru

= **Angleško delavstvo Trockemu.** Angleška delavska stranka je poslala Trockemu sledečo brzojavko: Ker so sprejeli Lloyd George, Wilson in zastopniki centralnih držav Vaše geslo »brez aneksij in kontribucij«, in ker menimo, da se lehko izvrši uporaba tega načela zgolj na popolni konferenci, izjavljamo, da smo pripravljeni na takojšnjo udeležbo pri pogajanjih za splošni mir. Z vsem srcem smo z Vami spričo Vašega sijajnega nastopa za internacionalizem.

= **Iz skandinavskih dežel.** Švedski parlament je bil v petek otvorjen s prestolnim govorom, v katerem je kralj naglašal, da ostane Švedska slej ko prej strogo nevtralna. Pozdravil je neodvisno Finsko republiko, o kateri upa, da bo v zvezi z ostalimi škandinavskimi državami delovala za mir in napredek. — »Aftenposten« poroča, da se v kratkem skandinavski kralji vnovič sestanejo v Stockholmu.

= **Srbsko poslaništvo na Švedskem.** Srbska vlada je ustanovila svoje poslaništvo na Švedskem in imenovala Rakića za poslanika. Kralj je sprejel Rakića, ki mu je izročil svoje poverilne spise.

= **Atentat na Ljenina.** »Corriere della Sera« poroča iz Petrograda: Atentat na Ljenina je izvršila neka ženska, ki je takoj izginila. Ljenin ni bil zadet. O atentatu molče. Začetek nove periode, ki jo pripravljajo petrograški socialni revolucionarji, je na pohodu.

= **Amerikanske vojne priprave.** »Times« poročajo iz Washingtona: Predsednik republike je postavil na čelo vojnega urada delavskega tajnika Williama Wilsona ter ga pooblastil, naj ustanovi delavski svet, ki naj ga v njegovem poslovanju podpira. William Wilson ima potrebna pooblastila za ves problem vojnega urada, tudi glede porazdelitve transporta in glede nabiranja prostovoljcev.

Dnevne beležke.

— **Deputacija,** ki je danes izročila včeraj v Mestnem domu sprejeto resolucijo, poroča o sprejemu pri deželni vladi danes na shodu, ki se bo vršil ob 5. zvečer v Mestnem domu.

— **Ljubljanski občinski svet** ima jutri zvečer ob 6 svojo redno sejo.

— **Občni zbor podružnice kovinarjev v Ljubljani** se je vršil včeraj dopoldne v hotelu Bellevue. O delovanju podružnice je poročal s. Hlebš. O organizaciji in važnih delavskih vprašanjih je poročal s. Petejan. Na zborovanju je bilo okolo 400 delavcev in delavk, ki so z izrednim zanimanjem in navdušenjem za organizacijo sledili poročilom. O izvolitvi odbora še poročamo.

— **Begunske podpore** se bodo od prihodnjega plačilnega dne, to je od 21. januarja 1918 naprej izplačevale pri finančni deželni blagajni v Ljubljani. Cesarja Jožefa trg. dvakrat na mesec, vsakokrat od 8. dopoldne do 1. popoldne v sledečem redu: Vsakega 6 in 21. v mesecu pridejo na vrsto stranke z blagajniškimi izkaznicami št 1 do 700; vsakega 7. in 22. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 701—1400; vsakegd 8. in 23. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami štev. 1401—2300; vsakega 9. in 24. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 2301—3000; vsakega 10. in 25. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 3001—3700; vsakega 11. in 26. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 3701 do konca. — Vsaka stranka ima prinesti s seboj izkaznico istovetnosti, izdano ji je od politične oblasti, da se more izkazati, da je upravičena dvigniti plačilo. — V Ljubljani bivajoče stranke se naj zglase po možnosti vsakokrat že od 8. do 9. dopoldne. Opozarja se, da zakasnele stranke nimajo pravice zahtevati plačila izven vrstnega reda dotinega dne ter pridejo po možnosti šele pozneje na vrsto. — Ob nedeljah in praznikih odpade izplačevanje ter se vrši za vsako vrsto sledeči delavnik. — Natančni načrt o izplačevanju bo izobešen na vnanji strani pregraje pri blagajni na vidnem prostoru za stranke.

Vojna.

Dunaj 19. januarja. (Kor. urad.) Uradno se razglaša: Nobenih posebnih dogodkov. — Šef generalnega štaba.

Berlin 19. januarja. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Zapadno bojišče: Živahni artiljerijski boji v pozicijskem loku severno od Ypern na južnem bregu Scarpe in v pokrajini Moeuvres. Tudi na drugih mestih fronte, zlasti na obeh straneh Moze je topniški ogenj naraščal. Severno od Becowaux so naše naskakovalne čete dovedle ujetnike iz francoskih črt. — Macedonska fronta: V loku Cerne so bile naše višinske pozicije pri Paralovem pod živahnim artiljerijskim ognjem. — Italijanska fronta: Položaj je neizpremeljen. — Vzhodno bojišče: Nič novega. — Von Ludendorff.

Dunaj 20. januarja. (Kor. urad). Uradno se razglaša: Nič posebnega. — Šef generalnega štaba.

Berlin 20. januarja. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Zapadno bojišče: Mesto Ostende je bilo obstreljevano od morske strani Ljuti artiljerijski boji trajajo še o pozicijskem loku pri Ypernu. Na obeh straneh Lyse, ob kanalu La Bassé in pri St. Quentinu narašča topovski ogenj, zlasti močan je ogenj angleške artiljerije južno od Scarpe. Bojno delovanje francoske artiljerije je bilo le v nekarih odsekih živahno. — Vzhodno bojišče: Nič novega. — Na italijanski in na macedonski fronti je položaj neizpremenjen. — Ludendorff.

Zadnje vesti.

Vlada ugodila delavskim zahtevam. — Stavka končana.

Dunaj, 20. januarja. (Kor. ur.) Snoči so se vršila pogajanja med vlado in zastopniki delavstva o zehtevah delavstva Po izjavah ministrskega predsednika o mirovnem vprašanju, ministra za prehrano o gospodarstvu prehrane, ministra za notranje zadeve o reformi občinske volilne pravice in ministra o vojnih dajatvah in militarizaciji so sprejeli delavski zaupniki resolučijo, ki sprejema izjave ministrov z zadovoljstvom na znanje in ki **priporoča avstrijskemu delavstvu, naj gre takoj zopet na delo.** „Obvestila delavstvu", ki so tudi danes izšla kot edini list, priobčujejo tozadevni oklic na delavstvo.

Dunaj, 20. januarja. (Kor. ur) Razen „Obvestil delavstvu", tudi danes ni izšel noben list.

„Obvestila" prinašajo poročilo o pogajanjih zastopstva delavstva z vlado. Pogajanja so se vršila snoči v ministrskem salonu poslanske zbornice. Udeležili so se jih ministrski predsednik Seidler, minister za prehrano Höfer, minister za notranje zadeve grof Toggenburg in minister za deželno brambo Czapp. Delavsko odposlanstvo so vodili poslanci dr. Adler, Seitz, dr. Renner, Domes in Hanusch.

Po kratkem nagovoru poslanca Seitza je izjavil ministrski predsednik Seidler, da mu je prav v sedanjem času, ki zahteva iskreno, solidarno sodelovanje vseh plasti, zainteresiranih na blaginji države, v prav posebno zadovoljstvo, da stopi lehko z došlimi zastopniki delavstva v neposredni stik. Vlada se bo izjavila o vseh, od deputacije naznačenih vprašanjih, popolnoma odkritosrčno in jasno. Zato upa, da je stališče vlade glede pesameznih točk tako, da ga bo sprejelo lehko z zaupljivim odobravanjem.

Glede **mirovnega vprašanja** poda ministrski predsednik sledečo izjavo:

Najiskrenejša želja cesarjeva je, da se konča vojna prej ko mogoče s častnim mirom. V zmislu te cesarjeve intencije in z ozirom na dostikrat izražene smeri svoje politike je storila c. kr. vlada vse, kar je v njeni moči in bo tudi vbodoče storila vse, kar jej je mogoče, **da pride čimprej do splošnega miru.**

Ako je zaenkrat mogoč le poseben mir z Rusijo, tedaj pade odgovornost za to na ententne države, ki so odklonile vse naše ponovne mirovne ponudbe. Kljub temu ne odjenja vlada od cilja čimprejšnjega splošnega miru. Prej ko slej pa noče, da bi se dosega lega cilja otežkočevala s kakršnimikoli osvojevalnimi nameni in prej ko slej vztraja na prepričanju, da so najprimernejše podlage za splošen mir mednarodne pogodbe o razorožitvi in razsodiščih. Z ozirom na mirovna pogajanja z Rusijo je izjavila c. kr. vlada ponovno, **da ne stremi po nikakršnih teritorialnih osvojitvah na račun Rusije.** Ob takih načrtih se torej mirovna pogajanja ne bodo razbila. S posebnim ozirom na Poljsko smatra c. kr. vlada kot samostojno državo, ki naj uredi svoje odnošaje napram nam samostojno, toda samoposebi je umevno, da ohranita zakonodajni korporaciji obeh držav monarhije ustavno določeni vpliv na to ureditev. **Torej niti ne misli mo na to, da bi diktirali Poljski njeno državno obliko ali kateresibodi odnošaje napram nam** C. kr. vlada je že pritrdila temu, da se prepusti poljskemu prebivalstvu, da uredi svoj državni ustroj z ljudskim glasovanjem na široki podlagi in je glede tega izrazila svoje mnenje tako, da bi se izvršilo najboljše z ustavodajnim zborom, izvoljenim na široki podlagi. C kr. vlada je pritrdila tudi temu, da se zedini o učinkovitih garancijah, da izreče poljsko prebivalstvo svojo odločitev v popolni svobodi in da ne vplivajo na to svobodo okupacijske oblasti v nobenem oziru.

Zahtevo ruske vlade, da se izpraznijo zasedena ozemlja je morala seveda c. kr. vlada odkloniti. To pa se ni zgodilo zato, da bi izrabljali morda vojaško okupacijo za kakršnokoli omejitev pravice samooeločevanja poljskega naroda v katerisibodi smeri, temveč edino zato, ker ne moremo izprazniti teh ozemelj brez nevarnosti za naše vojaške interese spričo vojne na drugih frontah in zaradi še neutrjenih notranjih razmer v Rusiji. Vendar pa stremimo po tem, da glede vprašanja kako dolgo naj traja okupacija, dosežemo kompromis z rusko vlado. Upamo, da ga tudi dosežemo. če bo na obeh straneh dobra volja.

Ker ne vodijo monarhijo pri rešitvi vseh teh vprašanj nikakršni sebični nameni in ker je pripravljena, da ustreže željam ruske vlade v toliki meri, kakor dovoljujejo to naši interesi, zato imamo obsolutno zaupanje, da se bo ob prav takšni dobri volji od druge strani ne razbijejo pogajanja pri teh vprašanjih.

Glede pogajanja z ukrajinsko republiko je c. kr. vlada v prijetnem položaju, da sporoča da so ta pogajanja dozorela že precej daleč in da se kmalu zadovoljivo zaključijo.

C. kr. vlada priznava, da je popolnoma upravičena želja spričo patriotične požrtvovalnosti širokih ljudskih plasti, ki izpolnjujejo že tri leta in pol tako na fronti kakor tudi v zaledju pod najtežavnejšimi razmerami svojo dolžnost, da se pouči prebivalstvo in njega zastopniki o poteku mirovnih pogajanj. C. kr. vlada torej nikakor ne misli na to, da bi omejevala po ustavi določeni vpliv delegacij in zakonodajnih oblasti na našo zunanjo politiko, in je zlasti vsak čas pripravljena, da odkritosrčno pouči izvoljene zastopnike ljudstva o svojih namenih in o poteku pogajanj. C. kr. vlada pričakuje, da prispeva informiranje ljudskih zastopnikov o poteku in uspelih njenih prizadevanj za mir k temu, da se utrdi potrebno zaupanje prebivalstva k naši zunanji politiki.

Končno opozarjam še na izjavo ministra za zunanje zadeve, objavljene že včeraj, ki pravi: „Pogajanja s petrograško in kijevsko vlado so v polnem teku. Potek je res dolgotrajen in težaven, a garantiram za to, da se ne razbije od naše strani mir z osvojevalnimi nameni. Ne preklicujem nobene besede od tega, kar sem bil postavil in zagovarjal kot mirovni program monarhije. Ničesar nočemo od Rusije, ne ozemlja ne vojnih odškodnin. Hočemo le prijateljsko razmerje z njo, temelječe na varni podlagi, ki bo trajno in ki bo zgrajeno na medsebojnem zaupanju.

Nato je podal **minister za prehrano Höfer** pojasnila o položaju prehrane in zlasti o vprašanju, kako naj se preuredi vsa prehrana. Vlada je pripraljena, da neprestano izpopolnjuje organizacijo prehrane. Želja, da naj veljajo za samooskrbovalce enake določbe kakor za ostalo prebivalstvo, je že izpolnjena s tozadevno odredbo. Uredi se mlenje za privatni račun. Deželne oblasti so že dobile nalog, da zapro mline in da ustavijo one mline kjer so se vršile nerednosti. Vlada bo delovala z vsemi razpoložljivimi sredstvi na to, da se strogo doženejo zaloge živil in se enakomerno razdele, da dobi prevoz živil prednost in da se zenostavi aprovizacijski promet. Vlada dela neprestano z vsem preudarkom in upa, da ne bo to njeno delo brez uspeha, na to, da s pogajanji z ogrsko vlado in zavezniki izboljša v sporazumnem sodelovanju naše razmere v prehrani.

Minister za deželno brambo Czapp je izvajal, da vlada spoznava, da je imela vsled vojne potrebna militarizacija vojnih obratov za delavstvo v različnih ozirih, zlasti glede njihovih stanovskih organizacij, občutke slabe posledice. Ker je interesirana vojaška uprava v bistvu le na tem, da delujejo ti obrati nemoteno in uspešno in ker prej omenjene slabe posledice niso v neposredni zvezi s tem, **zato je vlada pripravljena, da razveljavi odredbe, ki spadajo pod takozvano militarizacijo, s posebnim zakonom,** odgovarjajočem posebnim razmeram te vojne in ki ureja delovno razmerje v teh obratih na zgolj civilnopravnem temelju. Ta zakon, ki bo zlasti nadomestil pristojnost vojaških kazenskih sodišč s civilnimi kazenskimi sodišči, bo predložila vlada v najkrajšem času poslanski zbornici.

Nato je razložil minister za notranje zadeve Toggenburg stališče vlade glede **reforme občinske volilne pravice.** Izjavil je, da se vlada ne zapira spoznanju zlasti z ozirom na požrtvovalnost in razumevanja polno sodelovanje vseh ljudskih plasti med vojno, da se **morajo uveljaviti boljšakor dosiej ona demokratična načela, na katerih temelji volilna pravica za državni zbor.** Vlada bo zato predložila prej ko mogoče deželnim zborom take zakonske načrte, ki so primerni za uresničenje te misli s prilagoditvijo posebnim nacionalnim razmeram v posameznih kronovinah, izpopolnjene s proporcionalno volilno pravico. Prav tako obljubuje, da bo upoštevala in pospeševala vlada vse tozadevne načrte, izhajajoče iz avtomne iniciative občin ali dežel. Prav tako izjavlja vlada, da ne bo postavljala nobenih načelnih sankcijskih ovir napram sklepom deželnih zborov glede reforme občinske volilne pravice, ki odgovarja načelom volilne pravice za državni zbor in ki je izpopoljnena s proporcionalno volilno pravico in ki se ozira za zahteve žen po udejstvovanju v javnem življenju, zahteve, ki so utemeljene na sodelovanju ženstva v vojni.

Nato je izjavila deputacija delavstva, da bo sporočila uspeh razgovora zaupnikom delavstva. Končno je izrazil ministrski predsednik dr. Seidler željo, naj črpa delavstvo iz teh poročil popolno pomirjenje in naj prične zopet z delom. Gre zato, da se skrajša z naporom vseh sil vojno, ki ravno široke plasti ljudstva tako teži in katere časten konec želimo vsi iz vsega srca.

Nato je izrekel dr. Adler članom vlade za njihov trud zahvalo in izjavil, da bo odgovor delavstva čimprej prišel. Odposlanstvo delavstva je odšlo na shod zaupnjkov. Shod zaupnikov je sprejel po referatu poslanca Seitza in po kratki debati resolucijo, ki pravi, da sprejema delavstvo z zadovoljstvom izjavo vlade o mirovnem vprašanju in da priporoča avstrijskemu delavstvu, naj začne zopet z delom spričo priznanja vlade v vprašanjih prehrane, demokratizacije volilne pravicč za občinske odbore, uvedbo ženske volilne pravice in razveljavljanja militarizacije vojnih obratov.

V tem smislu prjobčujejo „Obvestila" na prvem mestu oklic na delavce in delavke s pozivom, naj prično zopet delati.

*

Berlin 20. januarja. Z ozirom na poročilo o dunajski stavki izjavlja „Germanija", da se bo storilo vse, kar Nemčija zamore storiti, da se odvrnejo težkoče, ki so se pojavile glede ljudske prehrane v Avstriji.

Aprovizacija.

Nakazilo moke trgovcem. Trgovcem se bo nakazovala moka v torek, 22. januarja ob 9. dopoldne v mestni posvetovalnici.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk „Učiteljske tiskarne" v Ljubljani.

Agitirajte za „Naprej"! Pošiljajte ga vojakom!